

**Působení lidských myšlenek: láska a nenávisť, pravda
a lež · Příčiny moudrosti, krásy a vnějšího osudu ·
Démoni · Následky materialismu**

Účinky láskyplných a nenávistných myšlenek

Nyní se budeme zabývat řetězcem příčin a následků, který můžeme pochopit tehdy, zvážíme-li poněkud důsledek lidských činů, myšlenek a citů vůbec. V běžném životě se často říká: „Za myšlenky se clo neplatí!“ - to znamená, že si člověk může myslet, co chce, aniž by tím někomu ve vnějším světě ublížil. Máte zde důležitý bod, v němž se ten, kdo se skutečně prostoupí duchovními impulzy, liší od materialisticky myslícího člověka.

Materialista se domnívá, že člověku, po kterém hodí kamenem, zajisté způsobí bolest; naproti tomu si ale myslí, že nenávistná myšlenka, kterou chová vůči svému bližnímu, neublíží. Kdo však skutečně zná svět, ví, že z nenávistné myšlenky vycházejí mnohem, mnohem silnější účinky, než jaké mohu způsobit, hodím-li po někom kamenem. Všechno, co člověk myslí a cítí, má své účinky v astrálním světě a jasnozřivý člověk může velmi přesně a dopodrobna sledovat, jak působí například láskyplná myšlenka, směřující k druhému člověku, a že zcela jinak působí myšlenka nenávistná. Jestliže vyšlete láskyplnou myšlenku, vidí jasnozřivý člověk, jak se vytvoří světelná forma, mající jakoby podobu květního kalicha, která člověka láskyplně obklopí s ohledem na jeho éterné a astrální tělo a poněkud tím přispívá k jeho oživení, k jeho blaženosti. Naproti tomu nenávistná myšlenka se do éterného a astrálního těla zavrtává jako zraňující šíp.

Lež je z duchovního hlediska vraždou

V této oblasti lze učinit velmi rozdílná pozorování. V astrálním světě je obrovský rozdíl, vysloví-li člověk myšlenku, která je

pravdivá, anebo myšlenku lživou. Myšlenka se vztahuje k určité věci a pravdivá je tehdy, jestliže se s touto věcí shoduje. Někde se například stane nějaká skutečnost a z ní vychází působení do vyšších světů. Někdo bude tuto skutečnost vyprávět pravdivě: z vyprávějího pak bude vyzařovat astrální útvar, který splyne s útvarem pocházejícím ze skutečnosti samotné, a oba útvary se navzájem posílí. Tyto zesílené formy slouží k tomu, aby náš duchovní svět byl stále členitější a obsažnější, což je nutné, má-li lidstvo postupovat dopředu.

Jestliže však člověk tu věc vypráví tak, že se s událostí neshoduje, tedy lživě, setkává se myšlenková forma vyprávějího s formou vycházející se skutečnosti, tyto formy na sebe narážejí a dochází k oboustranné destrukci. Takovéto výbušné destrukce vyvolané lží působí podobně jako vřed na těle, který ničí organismus. Lži tak zabíjejí astrální útvary, které vznikly a musí vznikat, a takto zadržují nebo zabíjejí část vývoje. Každý, kdo říká pravdu, skutečně posouvá vývoj lidstva kupředu a ten, kdo lže, tento vývoj zadržuje. Proto existuje okultní zákon, který praví: Lež je z duchovního hlediska vraždou. Zabíjí nejen astrální útvar, ale je také sebevraždou. Každý, kdo lže, si sám staví do cesty překážky. Takové účinky lze pozorovat všude v duchovním světě. Jasnozřivý člověk tak vidí, že všechno, co někdo myslí a cítí, má své účinky na astrální pláni.

Naše působení na devachanský svět

Všechno, co člověk má v podobě sklonů, temperamentu a přetrvávajících charakterových vlastností, co si pouze přechodně nemyslí, ustavičně vyzařuje nejen do astrálního světa, nýbrž až do světa devachanského. Člověk s veselým temperamentem je zdrojem, centrem jistých dějů v devachanu. Člověk se skleslou povahou působí tak, že rozmnožuje esence a látky, které se skleslou povahou člověka souvisejí. Duchovní věda nám tedy ukazuje, že [ve světě] se nenacházíme

izolovaně, ale že naše myšlenky neustále vyvolávají formy, které zabarvují devachanský svět a pronikají ho všelijakými substancemi a esencemi. Všechny čtyři oblasti devachanského světa - kontinentální, oceánská, atmosférická a oblast originálních nápadů - jsou neustále ovlivňovány lidskými myšlenkami a city. Vyšší oblasti, kde už zasahuje působení kroniky Akáša, jsou ovlivňovány lidskými činy. To, co se děje navenek, působí dovnitř až do nejvyšších oblastí devachanu, které jsme nazvali světem rozumu.

Sestup člověka k novému vtělení; utváření nového života

Chápeme tedy, jak člověk při svém sestupu k novému vtělení opět skládá a přičleňuje si své astrální tělo. Všechno, co myslel a cítil, se jako něco přetrvávajícího začlenilo do astrálního světa. Zanechal za sebou množství stop. Jestliže v tom, co myslel, bylo mnoho opravdového, poskládají mu tyto stopy dobré astrální tělo. Z toho, co v podobě svého temperamentu atd. začlenil do devachanského světa, se poskládá nové éterné tělo a činy, které vykonal, působí z nejvyšších oblastí devachanu, kde již lze nalézt kroniku Akáša, na umístění a lokalizaci fyzického těla. Zde spočívají síly, které člověka přivedou na určité místo. Jestliže někomu udělal něco zlého, je to vnější skutečnost, která vystupuje až do nejvyšších oblastí devachanu. Při novém včleňování do fyzického těla působí jako síla, kterou po sobě člověk zanechal, a naléhá na něj, aby spěl (ovšem pod vedením vyšších bytostí) k místu, kde může ve fyzickém světě zakusit následky svých činů.

[...] Do detailu můžeme pozorovat, jak sklony z jednoho života působí ve fyzickém těle v příštím životě. Život [člověka], který má sklon všechno kolem sebe milovat, který se láskyplně věnuje každé bytosti, život, který [kolem sebe] rozlévá lásku, bude mít v příštím vtělení fyzické tělo, které bude dlouho vypadat mladě a bude kvést. Láska ke všem bytostem a rozvíjení sympatie má za následek fyzické tělo, jež zůstává

dlouho mladistvé. Nenávistný život, který je plný antipatie vůči druhým bytostem, který všechno kritizuje, nad vším reptá a od všeho by dal ruce pryč, vytváří z těchto sklonů fyzické tělo, které brzy stárne a stává se vráscitým. Tak se sklony a vášně jednoho života přenášejí na fyzický tělesný život následujícího vtělení.

Moudrost, krása a vnější osud

[...] Známe-li souvislost mezi fyzickým a astrálním světem, můžeme do značné míry poznat vývoj světa v jeho nitru; věci ovšem někdy souvisí úplně jinak, než by si lidé rádi představovali. Mnoho lidí si například nařiká na bolest a utrpení. Avšak z vyššího hlediska naprosto není oprávněné naříkat si na ně, protože překonáme-li je a jsme-li připraveni na další vtělení, jsou utrpení a bolesti zdrojem moudrosti, soudnosti a schopnosti vidět věci v souvislosti. [...] Ta největší moudrost světa se získává klidným snášením bolesti a utrpení. V další inkarnaci to přináší moudrost.

Nikdo, kdo trpí životem a prchá před bolestí, kdo nechce bolest snášet, si nemůže vytvořit základ pro moudrost. Ba vidíme-li hlouběji, nemůžeme si naříkat dokonce ani na nemoci. Podíváme-li se na ně z vyššího stanoviska, ze stanoviska věčnosti, jeví se úplně jinak. Nemoci, které člověk snese, se v příštím životě často projeví v podobě zvláštní krásy v tělesné oblasti, takže mnoho tělesné krásy, kterou u člověka najdeme, tento člověk získal díky nemoci v minulém životě. To je souvislost mezi porušením těla nemocí, zejména působením vnějších poměrů, a krásou. [...] Vidíte, že žijeme zevnitř ven: To, co žije v astrálním těle v podobě radosti, bolesti, slasti a strasti, se opět objeví v éterném těle; to, co má kořeny v éterném těle v podobě přetrvávajících pudů a vášní, se objevuje ve fyzickém těle jako dispozice; a to, co zde děláme a při tom používáme fyzické tělo, se v příštím vtělení objevuje jako vnější osud. To, co dělá astrální tělo, se tak stává osudem

éterného těla, éterné tělo se stává osudem fyzického těla a to, co dělá fyzické tělo, se jako následek vrací v příštím vtělení zvenčí v podobě fyzické skutečnosti.

To je přesně ten bod, kde do lidského života zasahuje vnější osud. Tento účinek osudu je něco, co na sebe někdy dává dlouho čekat, co však člověka jistě potká. Sledujeme-li život jednoho člověka v různých vtěleních, můžeme vždycky vidět, že jeho život v příštím vtělení je bytostmi, které působí při včleňování do jeho fyzického těla, připravován tak, aby byl přiveden na určité místo, kde jej stihne jeho osud.

[... Příklad fémy; příklad člověka, který změní povolání, odejde do zahraničí a potká se s člověkem, jemuž byl něco dlužen z minulého života.]

Mezi narozením a smrtí je člověk ustavičně začleněn do takovéto souvislosti sil, jež ho ze všech stran duševně obepínají; jsou to řídicí síly jeho života. Vidíte tedy, že si v sobě vlastně neustále nesete následky dřívějších životů, že stále prožíváte následky dřívějších vtělení.

Démoni, přízraky, fantomy a duchové

Musíte si tedy uvědomit, že jste ve svém životě vedeni mocnostmi, které sami neznáte. Tím, co působí na vaše éterné tělo, jsou útvary forem, které jste dříve sami vytvořili na astrální pláni, a tím, co působí váš osud, jsou bytosti, síly ve vyšších oblastech devachanu, které jste sami vepsali do kroniky Akáša. Tyto síly či bytosti nejsou okultistovi neznámé, jsou samozřejmou součástí hierarchie podobných bytostí. Musíte si uvědomit, že jak v astrálním, tak v éterném a ve fyzickém těle pociťujete účinky jiných bytostí. Všechno, co děláte mimoděk, k čemu máte nutkání, se děje působením jiných bytostí. Neděje se to jen tak z ničeho. Různé články lidské přirozenosti jsou skutečně neustále pronikány a naplňovány jinými bytostmi; zasvěcený učitel pak nechává [žáky] provádět značnou část cvičení proto, aby tyto

bytosti vypudili a stávali se čím dál svobodnější.

Bytosti, které prostupují astrální tělo a činí ho nesvobodným, nazýváme demony. Ve svém astrálním těle jste ustavičně pronikáni demony; bytosti, které sami vytváříte svými pravdivými nebo nepravdivými myšlenkami, jsou bytosti, jež se zvolna rozrůstají v demony. Existují dobří démoni, kteří pocházejí z dobrých myšlenek. Avšak špatné myšlenky, především myšlenky nepravdivé, lživé, vytvářejí démonické postavy nejstrašnějšího a nejšerednějšího druhu, které, mohu-li to tak říci, prošpikovávají astrální tělo. Stejně tak prostupují i éterné tělo bytosti, od nichž se člověk musí osvobodit; jsou to takzvaná spektra neboli přízraky. A konečně existují bytosti prostupující fyzické tělo; to jsou fantomy. Kromě těchto tří existují ještě další bytosti, které nahánějí sem a tam naše Já; to jsou duchové, tak jako je i Já samotné duchem. Člověk skutečně povolává k životu takovéto bytosti, které pak, jakmile člověk sestoupí na Zemi, určují jeho vnitřní i vnější osud. Tyto bytosti oživují průběh života tak, že cítíte všechno, co vaše astrální tělo vytvořilo v podobě démonů, vaše éterné tělo v podobě přízraků a vaše fyzické tělo v podobě fantomů. Všechny tyto bytosti jsou s vámi spřízněné a tíhnou k vám, jakmile se znovu vtělíte.

Vidíte, že náboženské dokumenty vyslovují tyto pravdy. Jestliže se v Bibli mluví o vyhnání démonů, pak to není míněno nijak abstraktně, ale je třeba chápat to skutečně a doslova. Co udělal Ježíš Kristus? Uzdravil člověka posedlého demony, vyhnal demony z jeho astrálního těla. To jsou reálné děje a je třeba brát je naprosto doslova. Také Sokrates, tento osvícený duch, mluví o svém démonu, který působí v jeho astrálním těle. Byl to ovšem dobrý démon; pod „demony“ si nesmíme představovat jen špatné bytosti.*

Existují však i strašliví, zhoubní démoni. Všichni démoni lži působí tak, jako kdyby člověka vrhali ve vývoji zpět, a protože v

* Viz původní řecké *daímon* = božstvo, duch. (Pozn. edit.)

dějínách se v případě lží velkých osobností vždycky tvoří takoví démoni lži, kteří se rozrůstají v obrovské bytosti, bývají nazýváni duchy překážek. V tomto smyslu říká Faust Mefistovi: „Otec všech překážek, toť jméno tvoje!

Jednotlivý člověk, začleněný do celého lidstva, působí tím, zda mluví pravdu nebo lže, zpětně na celý svět, neboť to, jestli vytváří demony pravdy nebo lži, má zcela rozdílné následky. Představte si národ, který by se skládal ze samých lhářů. Astrální plán by zabydlovali samými demony lži a ti by se pak zase projevovali fyzickými dispozicemi k epidemiím. Existuje tak jistá forma bacilů jako nositelů infekčních nemocí, které pocházejí z lidských lží. Nejsou ničím jiným než fyzicky vtělenými demony lži. Vidíte, že lži dávnověku se v karmě světa objevují v podobě zástupu určitých bytostí. Kolik pravdivého obsahují báje a pověsti, vidíte na jednom místě ve *Faustovi*. Najdete tam souvislost mezi hmyzem a lžemi, rovněž v roli, kterou hrají krysy a myši, v souvislosti s duchem lži, Mefistem. V pověstech se často dochovaly úžasné souvislosti mezi duchovním a fyzickým světem.

Následky materialismu a význam duchovní vědy

Abychom porozuměli zákonu karmy, musíme mluvit ještě o některých dalších skutečnostech. Z jistého intimního poznání zákona karmy vůbec vzešlo theosofické hnutí. Viděli jste, že věci, které spočívají v éterném těle, působí v příštím životě na fyzické tělo. Smýšlení, sklon myslet, myslet zcela určitým způsobem, tak působí na fyzické tělo, a pro příští inkarnaci tedy není lhostejné, jste-li ve svém smýšlení spirituální nebo materialističtí. Člověk, který něco ví o vyšších světech (stačí, když ve vyšší světy věří), má ve svém příštím životě soustředěné fyzické tělo, jehož nervová soustava působí klidně, tělo, které ovládá až do nervové soustavy. Naproti tomu člověk, který připouští jen to, co existuje ve světě smyslů, přenáší toto smýšlení na své fyzické tělo a v příští

inkarnaci bude mít takové tělo, které bude disponováno k nervovým nemocem, nervózní fyzické tělo, které nemá pevný volný střed. Materialista se rozpadá v samé jednotlivosti; duch drží pohromadě, neboť duch je jednotou.

Dispozice se u jednotlivých lidí osudově projeví v příští inkarnaci, ale jde [také] dále generacemi, takže synové a vnuci otců, kteří byli materialistického smýšlení, za to musí pykat špatným uzpůsobením nervové soustavy a nervovými nemocemi. Nervózní doba jako ta naše je důsledkem materialistického smýšlení minulého století, a jako protiproud poznali velcí učitelé lidstva nutnost vplynutí spirituálního smýšlení.

Materialismus zasáhl svým působením až do náboženství. Nebo snad nejsou materialisty ti, kteří sice věří v duchovní světy, avšak nemají vůli poznávat je? Je to materialismus v náboženství, který chce, aby se tajemství šestidenního díla - velká evoluce světa je v Bibli podána jako dílo šesti dnů - odehrávalo před jeho očima, a který o Ježíši Kristu hovoří jako o „historické osobnosti“ a pomíjí mystérium na Golgotě. Materialismus v přírodní vědě je až důsledkem materialismu v náboženství; neexistoval by, kdyby materialismem nebyl prostoupen náboženský život. Ti, kdo jsou dnes příliš pohodlní na to, aby hlouběji pronikli do náboženské oblasti, jsou titíž, kteří stvořili materialismus v přírodní vědě. A rozrušení nervů vyvolané tímto materialismem dopadá na celé kmeny, na celé národy, stejně jako na život jednotlivého člověka.

Nezíská-li spirituální proud takovou moc, aby se zmocnil i líných a pohodlných, pak bude to, co je karmickým důsledkem, tedy nervozita, nabývat stále většího vlivu na lidstvo, a tak jako byly ve středověku epidemie malomocenství, vyskytnou se v budoucnu, vyvolána materialistickým smýšlením, těžká nervová onemocnění, celé epidemie šílenství, jimiž budou postiženy celé národy.

Díky poznání této oblasti zákona karmy tak duchovní věda

nemá být něčím, o čem se vedou spory, nýbrž lékem pro lidstvo. Čím bude lidstvo spirituálnější, tím více bude vymýceno všechno, co souvisí s onemocněními nervové soustavy a duše.

R. Steiner, přednáška pro členy Theosofické společnosti z 30. května 1907 v Mnichově, in: Die Theosophie des Rosenkreuzers, GA 99, str. 63nn; poznámky posluchačů. Česky vyšlo pod titulem Rosekruciánská duchovní věda, Michael, Svatý Kopeček 2006, str. 46nn., překladatel neuveden. Při pořízení nového překladu bylo k tomuto překladu přihlédnuto.

V přednášce, která se konala následujícího dne, 31. května 1907, hovořil Rudolf Steiner o technice působení karmy. Zabýval se tím, co se s člověkem děje po smrti: vzpomínkové tablo, citové prožívání uplynulého života v kámalóce, dále vztahem mezi karmou a dědičností, kde uvedl příklad rodiny Bachů a Bernoulliů, a pak přirovnal karmu k účetní knize s položkami „má dáti“ a „dal“, a to v souvislosti s otázkou pomoci druhým ve vztahu ke karmě. Potom hovořil o otázce slučitelnosti karmy a křesťanství, o otázce vykoupení. Všechna tato témata se již objevila v přednáškách z jiných měst, které jsou v této knize otištěny. V závěru této mnichovské přednášky se Rudolf Steiner věnoval opakovaným vtělením Země, jimiž se zde nebudeme zabývat.

Tato mnichovská přednáška je publikována v GA 99, str. 74nn, a česky vyšla jako „Mechanismus karmy“ v knize Rosekruciánská duchovní věda, Michael, Svatý Kopeček 2006, str. 54nn.

Rudolf Steiner

GA 99